

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:	60 f.	1 óra:	1 K -
1 óra	60 f.	1 óra	1 K -
3 óra	1 K 80	3 óra	3 " -
6 óra	3 " 60	6 óra	6 " -
1 évre	7 " 20	1 évre	12 " -

Főszerkesztő és lapkiadó: **Baranyay Lajos.**
Felelős szerkesztő: **Major Mihály.**

Megjelenik: minden hétköznap este 6 órakor.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Telefon 208.

Egyes szárok kaphatók: a dohánytársaságban.

KONSTABLER

volt a neve a régi időben annak a bácsinak, ki mindennap bejárta a várost és összeszedte az iskolakerülő gyermekket. A város tartott egy embert, akinek a tanítókat átadták a mulasztókat neveit s azokat felkereste. Akik ok nélkül nem mentek el az iskolába, azokat annak rendje, módja szerint bekísérte az előadásra. Így elérték azt, hogy a növendékek rendszeren jártak az iskolába. Nem fordult elő, hogy egyik-másik hétszámra elcsavarogja az előadásokat. A mulasztóknak száz rubrikás kimutatási iverken való feltüntetése s tiz hivatali ember kezén való átutaztatása akkor még egyszerűbb és másodlagos dolog volt. Az eredményt nem ezzel érték el, azt a félelmetes konstabler produkálta.

A muló évek azonban a mi konstablerünket is meggöngnyítették és eltették nyugalmába. A jó öreg bácsi él még, a hivatala azonban meghalt. A huszadik századba már ilyesmi nem való. Ma mindent papíron kell elintézni, egy sereg hivatalnok rezortjába kell beilleszteni. Ma figyelmeztetéssel, felhívással, intővel meg nem tudom mivel dolgoznak.

A tanító havonként kétszer is neki ül s egy egész délután a mulasztók rubrikáját tölti ki, amelyeken csaknem még azt is fel kell tüntetnie, hogy hány folt van a mulasztónadrágján. Mikor azután mindezt szépen leírta, átutazik az igazgató kezébe. Annak is kell valamit beleírnia, vagy legalább is a nevét. Innen a rendőrségen vizitel a sok rubrikás papíros. Ott beiktatják vagy három könyvbe. Áttanulmányozza szintén vagy három tisztviselő. A negyedik azután intőket ír, az ötödik aláírja, a hatodik lebélyegzi, a hetedik végre kiadja kézbesítés végett egyik

rendőrlegénynek. A rendőrlegény azután elviszi a szülőnek. A szülő pedig begyűjt vele, mert jól tudja, hogy büntetni nem engedi a törvény. Szóval egy csomó munka, egy csomó papíros elparazsása után az eredmény nulla, ott vannak, ahol a mádi polgártársunk. A mulasztó továbbra is mulaszt, amint kedve tartja.

Városunk egyik másik iskolájában szinte tarthatatlan állapotok vannak emiatt. Nem egy növendék van, aki hétszámra nem látogatja az előadást. Egyik másik a kéthónapi előadás alatt még nem volt tizszer az iskolába. Az osztályoknak egy bizonyos percentje állandóan hiányzik.

A tanító pedig tehetetlenül áll. Hiába csinálja a kimutatásokat. Büntetni nem lehet. Teljesen ki van szolgálya tanítványa jóakarátának. Ha hiányzik, legfeljebb mérgelednie szabad.

De azért ezen anomália dacára is meg kell felelnie kötelességének úgy, hogy semmi féle fellebbvalója kifogást ne találjon. Mindegyik tudjon jól olvasni, írni, számolni, ismerje a geografiát, történelmet, alkotmánytant, fizikát, meg nem tudom micsodát. Ha nem tud, a tanító a gyenge, a kötelességmulasztó. Ő kapja a kritikát, mellyel legkevésbé fog dicsekedni.

Aki ismeri a tanítás mizeriáit, az iskolák belső viszonyait, a mulasztások horribilis számát, s mégis minden tekintetben a tanítókat hibáztatja az eredménytelenségért, a legtöbb esetben igazságtalan, elfogult.

Mikor a népiskolai törvény maga teszi szinte lehetetlenné a tanítás produktivitását, akkor ne a munkást ítéljük el. Rendetlenül járó növendékekkel, a fenytető eszközök perhorreszkálásával kellő eredményt

elérni nem lehet. Sőt legtöbbször még a tanszer hiány is hozzájárul ehhez.

Hát kérem szeretettel ilyen körülmények között ne a tanítókat vágjuk, aki még az éhbérel mellett is kötelességtudó, hanem a törvényt hibáztassuk, amely tétlenül nézi a nagy számú iskolakerülőket, a rengeteg mulasztást, amely guzslba köti a nevelőt. Szorgalmazza a pontos iskolázást, mindjárt szebb és több lesz az eredmény, s könnyebb lesz a tanítónak egyébként is idegsorvasztó munkája. (:)

LEVELESLADÁNKBÓL

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A Fejérmegyei Napló november 12-iki számában sok élvezettel olvastam a felsővárosi fiatal, agilis, minden szép és jó iránt lelkesedő plebánosának cikkét a kulturpalotáról. Akkor lelkesedés, a haladás akkora vágya beszél annak a cikknek minden szavából, hogy mi vén benszülött felhívárik önkéntelenül is megcsipjük az oldalunkat, meggyőződést szerzendők arról, hogy ébren vagyunk-e valóban, vagy csak álmodunk; álmodunk, mint egy basist élvező török basa, hőmérőföld-csizmában lépkedő haladásról, aeroplánon száguldó kulturáról, földi menyországról. A hatósági husszák s a pontylova-gók foruma helyén már ott látjuk a gyönyörű ligetet zöld pázsitjával, magasan ugró szökőkútjával, illatos rózsabokraival. A háttérben az impozáns palota, homlokán aranybetűkkel, melyekről ragyogva verődik vissza a jövőben sohasem pislákoló villanyos ivlámpák fénye — a büszke felirat: Kulturpalota! A palotában ur és szegény, kisdíák és öreg parasztasszony hallgatják Beethoven szonátáit és a Parsifalt, gyönyörködnek nagy mesterek képeiben, épülnek a regimultnak muzeumunkban összegyűjtött emlékein s bizó szemmel néznek a jövőbe.

Igy lesz. Így olvassuk abban a lelkes írásban, ezt igéri az az

előkelő névsor, melynek tulajdonosai a kulturpalota dolgát kezükbe vették.

Félünk kritizálni. Az az idealizmustól sugallt cikk eleve is a sarokba állított bennünket, szentelven néhány sort a kritikusoknak is. S hogy mégis hozzászólók Szerkesztő Ur legyes engedelmeivel ehhez a dologhoz, annak csak egy oka van. Látom, hogy városunkban van érzék a haladás iránt, készség annak előmozdítására, van lelkesedés a kultúra nagy érdekei iránt. Nagyon helyes. Csak egy gondolat, egy sötét, csúf, lehangelő gondolat lebeg folyton előttem, mely mint atra cura követi e szép tervek száguldó paripáját: mi lesz akkor, ha azt a szép ligetet megcsináljuk, azt a szép palotát felépítjük s megönnnek az idegenek, az irigyek, a kajánok a mi büszkeségünk, a mi csodánk látására. Mit fognak ezek szólni, ha mi odabent Beethoven muzsikálunk s künn részeg legények durva káromkodását hallják; ott benn ezreket érő festményeket mutogatunk nekik s mikor kijönnek, térdig stüpped a sárba a lábuk; ott benn a régmúlt idők köben, fában, ércben fennmaradt emlékeit emberfeletti buzgalommal gyűjtögetjük s ha a vendéglátás esetleg pénteki napra esik, kedves idegenek kijövet szembe találkoznak a mi élő, mozgó, pálinkázó, tántorgó muzeumunkkal? Mi lesz akkor, ha ezek a vendégek betalálnak véletlenül vetődni az iskola-utcába s megtalálják tőlünk kérdezni, hogy: hát ez kérem miféle kulturpalota? Ezek az ódon ablakok, ezek az évszázadok léptéitől kikapott folyosóitól, ezek a csatlalozási török erődímenyeknél hatalmasabb falak, ezek a boltozott kazamaták, melyekben még déli 11 órakor is villanylámpák világítanak a kultúrának, hogy véletlenül kőbe ne üsse a lábát? S mit fognak ami kedves vendégeink mondani, ha eláruljuk, hogy ebben az épületben lakik a város első plebánosa, itt nevelik a város legjobb elemeinek apró leánycsemetéit s itt lakik ami egyik legideálisabb, legkedvesebb kulturintézményünk, a felsőbb leányiskola?

Tudom, sokan rosszmájúnak fognak ezért az írásomért tar-

Sövegjártó János

hazai és rumburgi vászon-áruháza
barátok épülete,

AZÉLŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK

Mai lapunk 4 oldal.

00001213

tani, de csak kimondom, hogy a felsőváros ideális lelki fiatal plebánosának lelkes cikke nyomán, mikor a hasis hatása elmúlt, legelőbbben néhai jó Szigligeti Ede vigjátékának a címe jutott eszembe, azután pedig az a tipikus kisleány, ki folyton tortákat gyárt, de annyira még nem vitte, hogy tudna a kenyérsütéshez és a babfőzelék készítéshez.

Nemo.

Kongregációi nagygyűlés

(november 23. és 24-én.)

Ez évben a bonyolult politikai helyzet miatt nem lesz kath. nagygyűlés, ehelyett a magyarországi Mária-Kongregációk tartanak három napra terjedő kongresszust. Ez a nagygyűlés kétreszen nevezetes, valósággal történelmi fontosságú lesz a kongreganistákra s az egész magyar katolikuságra: nov. 24-én avatják Budapesten az oly nagy fáradsággal, gondnal és odaadó szeretettel megépített hatalmas kongregációi otthont.

A nagygyűlés sorrendje.

November 23-án (szombaton):
D. u. 3-kor: prézisi értekezlet a Kongregációi Otthonban.

Este 7-kor: az Urak kongregációjának zártkörű értekezlete.

Utána az urak és prézesek közös vacsorája az Otthon éttermeiben.

November 24-én (vasárnap):

Reggel 8-kor: mise és kongregációi áldozás a Szent István-templomban.

D. e. 10-kor: a Kongregációi Otthon ünnepélyes telavatása.

Fél 12-kor: ifjúsági matiné. Utána közös ifjúsági ebéd az Otthonban.

D. u. 3-kor: A) a női kongregáció gyűlése a Vigadó nagytermében.

Ugyanakkor: B) az iparos és középosztályú férfi kongregációk jubileumi gyűlése a Szent-István-társulat nagytermében.

Ugyanakkor: C) az egyetemi és főiskolai kongregációk értekezlete a Kongr. Otthonban.

Ugyanakkor: D) az urak kongregációjának irodalmi szakosztálygyűlése a Kongr. Otthonban.

Este 6-kor: diszgyűlés a Vigadóban. Utána közös vacsora. (Akkinek hétfőn reggel már otthon kell lenniük, még az esti vonatokkal hazautazhatnak.)

November 25-én. (hétfőn):

Reggel 8-kor: első ünnepélyes szentmise a Kongregációi Otthon kápolnájában.

D. e. 9-kor: az Orsz. Kongregációi bizottság nagy választmányának gyűlése a Kongregációi Otthonban.

D. e. 10-kor: a sajtószakosztályok és Sajtóhölgybizottságok közös értekezlete ugyanott.

D. u. 2-kor: (szép idő esetén) zarándoklat Máriaremetére (külön villamos kocsi) s ott befejező ájtatosság.

D. u. 5-kor: a prézes-gyűlés folytatása (ha szükséges lesz) és a papi kongr. gyűlése.

Kongreganisták! Jelentkezettek mielőbb, hogy a meghívót s a vasúti kedvezményre szóló igazolványt idejében megkaphassátok. Minden kongregáció képviseltesse magát tényleg taggal.

Szállásról, étkezésről vagy vezetésről szívesen gondoskodik a központ, csak idején írják meg, hányan lesznek s mire van szükségük.

Vizvezeteki örömök.

Sülyedő város | Sári néni a gödörben.

Adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne. A rózsatermő türelmet a végsőkig próbára téve végre valahára hozzáálltak a vízvezeteki árkok betemetéséhez. Temettek, temettek de rosszul temettek. Hat lapátoló után egy ember súlykotta a nedves földet. Persze ez az egy nem győzte a munkát. Kapkodott és a föld leza maradt. Ennek köszönhető azután, hogy a teher kocsiakat most még nagyobb veszedelem fenyegeti utcáinkon mint azelőtt. Mert míg árkok voltak, addig kikertülték azokat, most azonban valósággal csapdába mennek és beszakadnak az árkok fölött. Tegnap a Megyeháztér 4 számú ház előtt egy egy lovas kocsi fát vitt s a laza árok tömésbe bele-süllyedtek a hátulso kerekre. A kocsi ütötte verte a lovat, de nem bódogult vele. Azaz, mérgeben majdnem meghalodogult. Végre jött egy kétfelos kocsi s annak a lovat kihúzták a megrekett kocsit a sárból és a vízből.

Sári néni, egy falusi asszonyág sokkal rosszabbul járt. Neki nem a kocsija, hanem saját becses személyisége esett bele az árokba. A fehérvári főutcán a Gödör-féle üzlet előtt lefektetett egyszál deszkahídon átakart menni a sarki kofa nénihez, hogy „zsolmát” vegyen s amint gondjaiba elmerülve rálépett a szép kis hídra, belezuhanat a 2 méter mélységű árokba. Az a jajistenemzés, amit Sári néni csinált, valóban kétségbejítő volt. Kötéllel húzták ki az árokból a néniemasszonyt, kinek szerencsére az ijedségen kívül másbaja nem történt. Csak a véletlennek köszönhető, hogy nem törtött ki a lába.

A nagy ijedtségtől a néni a nevet sem tudta megmondani. Csak azt hallottuk, amint egy lélekszakadva odafutó atyafija kérdezte tőle:

— Sári néni mi löte?

No de azért örüljünk. Kultur város leszünk.

VÁROSUNK közegészségügye

Tisztifőorvosi jelentés.

A város közegészsége a lefolyt október hónapban igen jónak mondható, még egy hónapban sem volt ily kevés halálozás, mint e hónap, a születések száma pedig elég nagy. A vörheny is október hó 3 első hetében egy új esetben sem mutatkozott, míg az utolsó hét utolsó napjaiban ismét 4 esetben lépett fel. Uralkodó betegség leginkább a legelő szervek hurutos bántalmái voltak.

Született 82. Ebből törvényes fi 57, nő 29. Házasságon kívül 5 fi, 1 nő. Halvaszületett 2. Házasságra 21 pár lépett. — Elhalt 43. Es pedig fi 27, nő 16. Ebből 7 even alul volt törvényes fi 3, nő 2. A kórházaknak 15 halottja közül 9 volt idegen. Így tehát a születések a halálozásokot 39 el mulják fölül, de ha a 9 idegen és kórházi halotta a városi halottaktól különválasztjuk, úgy a népesség szaporodása születések után 48 lesz. — Nevezetesebb halálokok: veleszületett gyengeség 4, bálhurut 4, tüdőlob 2, tüdővész 4, guta 7, aggkór 12, öngyilkosság 2, véletlen esemény folyán 2. — A járvánnyá fajulható kórok állása a következő: hasihagyat máz maradt 1, szaporodott 2, ősz, szeszen 3. Gyógyult 2, maradt 1 (katonakórházak). Vörheny maradt 5, szaporodott 4, összesen 9, gyót gyult 5, maradt 4. Bárányhimlő 5, gyógyult 5. A járványkórházban nincs beteg.

Az oltási évad október 1-én befejezést nyert. Beoltott elsőoltás 791, újraoltás 1186, összesen 1977. Az anyagot dr. Jékel László nagykirályi ténen himlőtermelőintézetből szerezte be. Az oltóanyag kitűnő volt.

A vegyvizsgáló állomás jelenti, hogy e hónap beküldetett 21 tejminta, 15-féle hentesáru, és 1 vajminta. A 21 tejjel közül 6 nem felelt meg a követelményeknek, de a vaj is kifogás alá esett. Magánosok egy-egy ízben kutyuzivel, petroleummal, buzakorpával és szénkénnel vetették igénybe a vegyvizsgálatot.

A tűdbajosokat gondozó intézet gondozott 378 családot 807 taggal. A gondozottak ételmi cikkekben 802 K 28 f., lakbérsegélyre 41 K, fuvarra 13 K 50 f., összesen 856 K 78 f. vetették igénybe.

Az utcák, terek tisztasága jelenben borzasztó, a közlekedés egyes helyeken életveszélyes, vagy teljesen lehetetlen.

HIREK.

Naptár.

November 14.	Csütörtök.
R. Kath.: Jozsef.	
Pro: Jukung.	
Gén.: Nov. K.	
Zsidó.	
Nap kel: 7 ó. 04. Nyugszik 4. ó. 24.	
Hold kel: d. u. nyugszik 9 ó. 35.	

— A csanádi püspök városunkban. *Glattfelder* Gyula dr. csanádi megyéspüspök a ma reggeli vonattal városunkba érkezett Prokászka Ottokár dr. megyéspüspök látogatására, a ki öt másfél év előtt püspökké szentelte. *Glattfelder* püspök látogatásokat tett régi ismerőseinél, kiket még a b. e. Városváros püspök idejéből ismert, valamint Bilkei Ferenc felsővárosi plebánosnál, aki a budapesti központi papnevelőben iskolatársa volt. Meglátogatta a felsővárosi templomot és a Jézus Szíve templomot, mely utóbbinak belső díszítéséhez ő is jelentékeny anyagi segéllyel járult. Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök díszbédet adott püspöktársa tiszteletére, amelyen résztvettek: Mayer Károly, Krencz Ignác és Klauz György dr. kanono-

kok, *Streit* Ferenc irodáigazgató, *Viszota* Alajos dr. és *Bilkei* Ferenc plebános.

— Esküvő. F. hó 10-én vasárnap 12 órakor fényes násznép kíséretében vezette oltárhoz Magyaralmáson *Hiltmán* József máv. gépgyári szerelő jegyesét *Molnár* Mariskát, *Molnár* Antal kántortanító szép és kedves leányát. Násznagyok voltak dr. *Molnár* Jenő kir. aljárásbíró és *Orbán* József magánzó Székesfehérvárról. Az esketést *Szabó* Jenő plebános végezte, aki a boldog házasság nélkülözhetetlen feltételeit megható szavakkal véste az ifjú mátkápar lelkebe. Az esküvőt a szülői háznál pazar lakoma követte.

— A Jézus-Szíve templomban csütörtökön (nov. 14-én) este 5-6 óráig szentségimádás.

— Népszövegiek figyelmébe. Aki a vasárnapi budapesti nagy közgyűlésen részt vesznek és az összes csoportvezetők szíveskedjenek ma este 6 órakor az irodában. (Szent István-tér 1.) megjelenni. A naptárak is megérkeztek.

— Gyászmise Vörösmartyért. A Székesfehérvári Vörösmarty kör f. évi nov. 20-án reggel fél 8 órakor a zirci templomban Vörösmarty emlékére tartandó gyászmisére a kör tagjai tisztelettel meghívja.

— Villanyvilágítás Dunapentelén. A „Dunapenteleci villanyvilágítási egyesület” Dunapentele községet villanyvilágítással akarja behálózni. Minthogy a vezeték keresztülmenne a távíró huzalokon is a budapesti m. kir. posta és távírád igazgatóság szemle tartását rendelve el, mielőtt a villanyvezeték felállításához hozzájárulna. A szemle november 19-én lesz *Schifler* Ottmár főmérnök vezetésével s a fejérmegyei alispáni hivatal közbenjöttével.

— A Mantz-ovoda bizottság pénteken d. u. 3 órakor az ovodában ülést tart.

— Kulturpalotánk kérdése újra felszínre került s úgy látszik most olyan utra tereltek, mely eredményhez fog vezetni. A Múzeum egyesület ugyanis a múzeumok megindítására egy bizottságot küldött ki, melynek az lesz a feladata, hogy a dolgot végre dűlőre vigye. E bizottság tagjai a következők: *Széchenyi* Viktor gróf elnök, *Lauschmann* Gyula dr. és *Vértes* József titkárok, *Szűts* Jenő, *Saára* Gyula dr., *Marossi* Arnold igazgató, *Rauscher* Béla, *Bilkei* Ferenc, *Hübner* Károly, *Wertheim* Pál, *Bory* Jenő, *Tóth* Artur, *Schlamadinger* Jenő és *Rexa* Dezső.

— Uj tanterem. A vertesacsi róm. kath. elemi népiskolánál f. hó 10-én avatta fel Dr. *Schoderbeck* Alajos plebános az iskolaszék és tantestület tagjainak jelenlétében az újonnan szervezett s ideiglenesen a hitközség épületében berendezett V. tantermet.

HALLÓ! Közkívánatra a legnagyobb lángos estély ma Rédeinél M A G D A GYULA hangverseny. Számos pártfogás kér R E D E I vendéglős.

— **Múzeum-egyesület felolvasó estélye.** Műsor: Elnöki megnyitó. Tarja gróf Széchenyi Viktor első színpadi felolvasása. Irta és felolvassa Reza Dezső. Petőfi és a színészek. Irta és felolvassa Jászai Mari, a Petőfi Társaság tiszteleti tagja. Petőfi költemények. Elmondja Jászai Mari. Az estély f. hó 16-án a főgymnázium nagytermében pontosan fél 6-kor kezdődik. Belépő díj nincs. 23-án lesz a műkedvelők előadása, a honvédeknek közreműködésével, a szabad tanítási tanfolyam pedig december 6-án kezdődik. A múzeum ez öve anyagi tekintetben is kedvező eredménnyel végződött.

— **Városi közigazgatási bizottság f. hó 12-én d. u. 3 órakor tartotta meg rendes havi ülését.** Széchenyi Viktor főispán elnöklétevel. A rendes havi jelentéseken kívül semmi nevezetese tárgy nem fordult elő. Az ülés félórán belüli végződött.

— **Keresik a vérestört.** Az alapgyilkosság ügyében letartóztatott Oláh János budapesti padlóbeeresztő és ablaktisztítósegéd még mindig tagadásban van. A vizsgálóbíró elrendelte az egész báli népség tanúkénti kihallgatását és utasította az előszállási csendőroket, hogy a vérestört, melyet Oláh eldobott, keressék meg.

— **SZIGETI kamarai fényképész 15 % kedvezményes árban részesíti karácsonyig**

NAPONTA

megrendelődik. — A vasár- és ünnepnap 30 % kedvezmény tovább is fentmarad.

— **Doktor úr. F. hó 17-én** vasárnap a városi színházban „a Szabad Liceum” műkedvelői Molnár Ferenc „Doktor úr” című bohózatát fogják előadni. Szereplők: dr. Sárkány — Müller Ottó, Puzsér — Arany Nándor, Csató fogalmazó — Borsos Imre, Cseresnyés — Molnár Ferenc, Bertalan — Szabadi János, Földrajz tanár — Duráti József, Igazgató — Horváth Gyula, dr. Sárkányoné — Stibál Margit, Lenke buga — Jandrók Janka, Marosiné — Simsik Jánosné, Szoba lány — andrók Gizike, I. rendőr Krizsány Ferenc, II. rendőr Körműves György. Jegyek Nofitzer János divattereskedőnél kaphatók, melyek iránt oly nagy a kereslet, hogy ajánlatos azt mielőbb beszerezni.

— **DARÁZS KÁROLY** közkedvelt cigányprimás ma és minden este a **MAGYAR KIRÁLY ÉTTERMÉBEN** jól szervezett zenekarával hangversenyez. — Számos látogatást kér kiváló tisztelettel **BARNAI IGNÁC** vendéglős.

— **Kiváló minőségű hentesárúk, felvágottak, kolbászok, délutánonként meleg füstölthúsok** **MARSHALL-nál** Kossuth-utca.

— **A Fehérmegyei tanítótestület sárbogárdi járásköre 6-zi rendes közgyűlést nov. 23-án délelőtt 9 órakor Sárbogárdon, a fő utcai ev. ref. iskolában fogja tartani.** Iskola és élet című tétel felett értekeznek Katz Vilmos izr. tan. Számian az I-ső osztályban. Gyak. tanítás tartja Dékány András ev. ref. tanító. Haraszthy Károly ev. ref. k. tan. értekezése: Miként fejlessze a tanító a jellemet az iskolában. A természet és törvénye. Gyak. tanítás az V. osztályban, tartja: Ottinger János r. k. k. tanító. Közegészség a népiskolában. Értekeznek: Kozma János ev. ref. tan. A szépirás fejlesztése a népiskolában. Előadja Závodszy István r. k. k. tanító. Kéz ügyesség a népiskolában. Előadja Nagy Etelka ev. ref. tanítónő. A félnapos tanítás előnye, esetleg hátránya, vita tétel.

— **A beretvási asszony örült?** Horváth Józsefné, az ügyvédekre vadászó szélhámos asszony és férje vizsgálati fogságban vannak. A férj vallott. Az asszony torkán a beretvási vágyás már begyógyult, de szív-baját még mindig szimulálja. Tegnap is elvágódott a vizsgálóbíró szobájában. Nem tudták kihallgatni. Az asszonyt most orvosi megfigyelés alá veszik, mert az a gyanú róla, hogy nem épelméjű.

— **Fogak** Kovács Dezső műfogászati termében Székesfehérvár (Rózsa-u. 5 sz. a., a Zirci templommal szemben).

— **Véres kazalozás.** Ily címen megírtuk, hogy október 3-án Főveny pusztán Horváth István 49 éves táci lakos kazalozás közben egy magas szalmakazal tetejéről fejletőre leesett. Behozták a Szent György kórházba, ahol hosszú kínlődás után hágerinctorés következtében tegnap meghalt.

— **Teát** mindig a **FIUMEI KÁVÉBEHOZATAL-NÁL** (Barátok épülete) vásároljon. — Telefon 250. —

— **Háztartási-tea** 1 csomag 5 dkg. 40 fillér, 1 csomag 10 dkg. 80 fillér.

Tanulmányok.

Irta: **Dr. Bierbauer Viktor** tisztifőorvos.

A tekintetes városi törvényhatóság közgyűlése a folyó évi „két-hetes továbbképző tanfolyamra alkalmazásban levő hatóságú orvosok számára” kiküldött Budapestre s ott október 7-től 19-ig a tanfolyamot hallgattam. Ezen tanfolyamon 23 hatóságú orvos vett részt, tanulmányaim és tapasztalataimról ezen cikkben óhajtok beszámolni.

Tanfolyagunk oly bő volt, hogy két részletben fogom előadni. Először, a látottakról, ez képezi cikkemnek első részét, a második rész fog szólni a hallottakról, a közegészségi előadásokról, jegyzeteim alapján.

Részletesen: 1. Káposztásmegyeri vízművek. Káposztásmegyer. — 2. Székesfővárosi új fertőtlenítő intézet. VI. Váci-új 174. — 3. Központi vásárcsarnok. Közélelmezés. — 4. Népszálló. VI. Aréna-ut. — 5. Kenyérgyár. X. Százados-utca 16. — 6. Szent László és Szent Gellért kórház. — 7. Mihálkovits-téri kislakások. — 8. Népház. V. Vág-utca 14. — 9. Sertésközvágóhid. Lószúrógóhid. Lóhús feldolgozása. — 10. A fővárosi prostitúció egészségrendőri ellenőrzéséről. (Erőlr bővebben a rendőrtörökaptány urnak.)

II-ik rész. Elméleti előadások. 1. Vízkérdés. Nyílt vizek. Talajvizek. Kutak. Artézi kutak. Vízvezeték. Vízvizsgálat. Víz ártalmi. — 2. Tápszerek. Tej, hamisítása, konzerváló szerek. Tejtermékek. — 3. Hus. Hentes árúk. — 4. Liszt. — 5. Paprika. — 6. Mák. — 7. Bor. — 8. Csatornázás. Szevízviz tisztítás. Ipari szevízviz. (Cellulóse gyár, cukorgyár, keményítőgyár különösen buza-, krumpli- és kukorica keményítő gyár szevízvizet. — 9. Iskola egészségügy.

Ezek lesznek cikkeim főbb témái.

1. Székes-fővárosi vízművek. Káposztásmegyer.

A vízmű 240.000 köbméter maximális napi termelésre van kiépítve, 130 kilométer partvonal felhasználásával. A kiépített partvonal, a Duna medre alatti 3 alagút, a 3 szivattyú telep teljes felszereléssel, terület nélkül 10737826 korona 64 f be került. A Duna bal partján a pesti oldalon 36, a szemben levő Rákos szigetén 8, a Szent Endrei szigeten 34 ásott kut van, a Duna medrétől 50—100—120 méternyi távolságban. A kutak mélysége 8—12 m közt ingadozik. Atnérője egy egy kutnak 2 m. 30 centim. A kutfőnek, vizet át nem bocsájto anyag, a fölőtte levő réteg apróbb szemcséjű homok és igen apró kavics, mely a Duna vizét természetes szűrőként tisztítja. Legfőll, a föld színe alatt közvetlen vastag agyag réteg védi a szűrő telepet a csapadék vizek behatolásától. A kutak távolsága egymástól 100 m. A kutak falazata vastag beton, mely a föld színe fölé 3 méter magasra van kihuzva. A kutfődő öntött vas. A földtől a kutak fala a pereméig fel van töltve, leginkább vízáthatlan anyaggal, kup alakban és kockakövel még külön kiköveztve. A kutfődő úgy van szerkesztve és készítve, hogy csapadék víz, vagy szélhordta szenny, oda be nem hatolhat. A kutak oly módon vannak a gyűjtőbe kapcsolva, hogy egyes kut is bármikor kikapcsolható, nehogy valamelyik kut túlterheltevé a szűrős gyorsabban menévén, különösen magas vízálláskor, a szűrős e gyorsításkor kárt szenvedjen. A rákosi és szent-endrei szigetek víznyerő telepéről a víz át lesz vezetve, (szivattyuzva) a pesti főtelepre 3, a Duna medre alatt épített alagutba fektetett nagy átmérőjű vas csövekben. Három óriási gépházban, 4—4 (az egyikben 3), szivónyomó monstrum szívja a vizet és

nyomja be Budapestre, illetve csak Pestre. Ott létem alkalmával, a gépház 2 termében 2—2 gép dolgozott csak. A gépek részben belöldi, részben külföldi gyártmányok. A gépek közül mindegyik géptermében kettő álló, kettő fekvő géphány légnymóással dolgozának megmondani nem tudom. Kintlétem alkalmakor, (esős idő levén) Budapest nem fogyasztott sokat. Előtte való nap csak 117000 köbméter fogyott, nem volt ugyanis utcaöntözés. A gőzgépek egyszersmind a villamosságot termelő gépeket is hajtják, a melyek azután a telepet világítással is ellátják, részben erdművi célokra is felhasználják.

A telep helyszin és rétegrajzát, mely 1909-ből van kelteztve, melékleltben benyujtom. Ezen a rajzon akutakból bizonyos rész, mint épülfőfelbenlevő, másik rész tervben levőnek van jelelve. Ma már ezek azonban mind kivannak építve, úgy hogy a f. év nyarán, egyik nap a vízmű 240.000 köbméter viznél többet adott használatra a fővárosnak.

A vizet állandóan vizsgálják kúnt a telepen épügy mint a városban, így tehát nap-nap után vegyi ellenőrzés alatt áll a vízmű. A telepen nagy úri lakház van, ahol a viznű tisztviselői laknak. (Igazgató, mérnökök kezelő tiszték, egyéb hivatalnokok.) Két más kisebb épületben gépszek, és egyéb alkalmazottak. Az egész épület tömb, maga a gépház is egy csinos és nagy parkban van. Ipari vágány vezet a raktárákig, hova a B. U. R villamos szállítja a szenet és egyéb más anyagokat. A kutak védterületen vannak, oda idegen csakik csónakok juthatna Dunán át s ez is ritkán történik meg, legfeljebb itt ott egy halász feszül ki háló-ját a part mentén, vagy itt teríti ki száradás végett. Emberi vagy állati sokadalom csakik erőszakkal juthat ide.

A káposztásmegyeri vízművekről itt többet nem írok, majd jelentésem második részében, a vizbírálatnál még visszatérek.

Folyt. köv.

Esküdtszék.

VIII. nap.

A díósi gyilkosság ügyében Héder András 2 évi fegyházra, Reich Jánost pedig 14 napi fogházra ítélte az esküdtszék:

IX. NAP.

A rácalmási vérengzés.

A múlt évi december 3-án Ráczalmáson Katona Nagy József 20 éves legény megverte Oláh András rácalmási legényt. A bántalmazott legény bátyja, Oláh Antal elégtéltelt akart szerezeni öccsének s egy mózsaártóróval megtámadta K. Nagyot, aki akkor kést huzott elő a csizmaszáróból. A szurás halálos volt. K. Nagy ezután még Oláh Andrást is megszurkálta, de ez a legény seibeiből felgyógyult. Ugyan-

ÓVÁSI!

vegye figyelembe, hogy varrógépeinket nem viszont elárúsítók után, hanem saját üzlethelyiségünkben közvetlenül adjuk el a közönségnek. Csak oly üzletkben melyek ezen címerével vannak ellátva, szerezhetők az eredeti SINGER varrógépek.

Singer Co varrógéprészvénytársaságnak Szfőhérvár, Nádor-utca Töltényi-főház.

sak K. Nagy József revolverrel
célolt Oláh Andrásra de golyója
nem talált.

Halált okozó súlyos testisértés,
súlyos testisértés és szándékos em-
berölés kísérletének büntette miatt
a székesfehérvári kir. törvényszék
mint esküdtbírósg ezévi május 23-
án 3 évi fegyházra ítélte a vérengző
legényt, de a kir. kuria ezt az íté-
letet október 16-án megsemmisítette,
mert a bíróság súlyosabb bűnesetre
tette fel a kérdéseket, mint amire a
vád volt emelve. Az új tárgyalás
tegnap kezdődött és két napot vesz
igénybe.

Szerkesztői üzenetek.

G. Gy-né. Helyben. Tárcáját meg-
kaptuk. Személyesen szeretnők elin-
tézni. Mindennap 2—4 óráig.

A próhirdetések.

Apróhirdetések előre üzentendők.

Egy jó magaviseletű erős fiu
tanulónak felvétetik, Marschall-
nál Kossuth-utca.

Eladóház. Csutora-utca 8.
s számú ház, lakás, istálló és 300
□-öl telekkel eladó. Tudako-
zódni Iskola-u. 8. I. emelet
5. sz.

Angol malacokból fűdő 80
fillér, máj 1.20 fillér Marschall-
nál Kossuth-utca.

Csinosan butorozott szoba
előszobával kiadó. Palotai-u. 12.

Varrógépjavitások

Műhelyünkben gyorsan és avakaczián
készítelnek,

**SINGER CO. varrógép-részvöny-
társaság.**

Nagyotcsáság legnagyobb és legjobb
varrógép-üzlete.

Székesfehérvár, Nádor-utca, Töllényi-ház

**EGY ÚJ,
rövid, 3 pedálos
ZONGORA**

136 cm. hosszú, 140
cm. széles; továbbá
egy használt jó kar-
ban levő ZONGORA
eladó. — Veszek jó
karban levő használt
zongorákat, esetleg be-
: cserélem újakkal. :

ROSENSTEIN

Iskola-u. 6. Telefon 291.

Legújabb.
Ha
kedvelni
óhajt
megtanulni, rendelje meg a tisztán
kidolgozott, remek hangú, domborz

HEGEDÜT,

fokkal, 16 drb. felszereléssel és
: MESÉS AJÁNDÉKKAL együtt :

csak 12 koronáért

WAGNER

„Hangszer-Király“

országiszerte elismert elsőrendű
HANGSZERÁRUHÁZBAN, Budapest,
József-körút 12. Fényképes árjegyzék
ingyen.

Óvás: Figyeljen jól a pontos
címe és házszámra.

**LACHMANN BEZSÖ
ALBA DROGERIÁJA**

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű bel- és külföldi
különlegességekben, kötszerek, toilette cikkek, gyógyborok, an-
gol és francia, bel- és külföldi illatszerekben, gyógy és pipere
szappanok, beteg- és gyermek tápszerekben, fürdőszók, orvosi
műszerek, betegápolási cikkek hőmérők, gummi cikkek, stb.
„ALBA“, készítményeit.

Alba crème, mint szappan, pouder, kézfinomító, borax, szájjív,
fogpaszta, hajszesz, Hair-Restorer stb.

Igen nagy raktár az összes bel- és külföldi parfümökben, Roger
& Gallet, Atkinson, Houbigant, Leduc, Kielhauser, Calderara stb.
hires destillálóktól, eredeti üvegekben és kimérve. Ugyiszintén
ugyanazon gyárak szappanjai is nagy választékban. Eredeti fran-
cia és angol cognac és rumok, likőrök, likör-essenciák, rum-
essenciák, angol és orosz teák a legkitünőbb minőségben raktáron.

**Székesfehérvár, Nádor-utca 2.
TELEFON.**

**SZENT ISTVÁN
ártézi, gőz, iszapmedence és kádfürdő.
Székesfehérvár, Bástya-utca
3. szám.**

Tisztelettel értesitem a m. t.
közönséget, hogy a Szent István
gőz- és kádfürdőt megvettem, a
melyet két ártézikutattal és iszap-
medencével kibővítettem, teljesen
újjonnan átalakítottam és minden
igényeknek megfelelően beren-
deztem. Ártézikutaim kifogyha-
talan mennyiségű, gyógyhatású
kristályvízzel látják el naponként
az összes fürdőmedencéket.

Ami a fürdőkezelést illeti, azt
személyesen fogom vezetni és
előre is biztosítom a m. t. kö-
zönséget, hogy a legpontosabb
kiszolgálás, rend és tisztaság te-
kinteteken szigorú ellenőrzést
gyakorlok. Személyzetem első
rendű masszázsozók és tyukszem-
vágókból áll, akik szakképzett-
ségük és előzékeny modoruk ál-
tal iparkodnak majd a mélyen
tisztelt közönség elismerését és
szeretétét megnyerni.

A mélyen tisztelt közönség szíves pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

**Ifj. TÖGL GYULA,
fürdőtulajdonos.**

Gőzfürdő napok:

Urak részére: Április 1-től ok-
tóber 31-ig reggel 5 órától, no-
vember 1-től március 31-ig reg-
gel 6 órától déli 12 óráig. Ün-
nep és vasárnapokon egész nap.

Hölgyek részére: Naponként dél-
után 1 órától este 6 óráig. —
Pénteken egész napon át.

Fürdődíjak ruhával együtt:

- Gőzfürdő —60
- Gyermekek 10 évig . . . —30
- Porcellán kád 1—
- Cinkád —80
- Hideg-gyógyfürdő . . . —60
- Izappfürdő 2—
- Szénsavas-fürdő 2—
- Sósfürdő 1-20

BÉRLETJEGYEK: 10 db. gőz-
fürdőjegy 5 K, 10 db. por-
cellánkád fürdőjegy 8 K, 10 db.
cinkád fürdőjegy 7 K.

Ha
eladni
vagy
venni-valója
van

az apróhirdetések közt
tegye közzé!

**A SZÉKESFEHÉRVÁRI
KERESKEDELMI BANK**
nálá elhelyezett betétekre 1912. nov. 15-től

5 % kamatot térít,

a tőkekamatadót az intézet fizeti.

Az igazgatóság.